

Стенограма от първа тематична дискусия на ОСОП, 16.04.2013г.

Тема: „Модерната политика на за сигурност и отбрана в XXI век“

Григори Недялков: Уважаеми госпожи и господа, скъпи гости, отново ви приветстваме с добре дошли. След 9-ти април може да се каже, че Общественият съвет по отбранителна политика е стартирал. Работното заглавие на днешната тематична дискусия е „Модерната политика на за сигурност и отбрана в XXI век“, а във фокуса се очакват да застанат теми, които са свързани с развитието на НАТО и Европейския съюз и ролята на България - регионалните измерения на политиката за сигурност и отбрана, балансът между трите мисии на Въоръжените сили, връзките с други национални политики, новите предизвикателства, въпросът за интегрирането на отбранителната политика с политиката за енергийна сигурност и кибернетичната сигурност. Най-напред ми позволете да ви кажа, че тук сред вас, от страна на Министерството на отбраната, са началникът на кабинета на министъра на отбраната г-н Росен Иванов, представители на няколко дирекции на Министерството на отбраната. До мен е ген. Калин Кузманов от Дирекция „Стратегическо планиране“, а отляво на г-н Иванов е полк. Николай Доцев от Дирекция „Отбранителна политика“. Тук са и представители на Дирекция „Планиране, програмиране, бюджет“, Дирекция „Инвестиции в отбраната“, имаме и представители на Военната академия „Георги Стойков Раковски“.

Нека набързо и без да губим време, тъй като пристъпваме, както сами разбирате, към деловата част на работата на този форум, на този Обществен съвет, да ви запозная с процедурните правила и дневния ред, по който очакваме да протече днешната дискусия. Казахме работното заглавие на темата, виждате го на първия слайд – „Модерната политика за сигурност и отбрана в XXI век“. Добре би било всички да вземат сериозно предвид идеята за процедурни правила, по които да протече дискусията. Представянето на становищата по определена тема е не повече от 5 минути. Всеки един от вас има правото да вземе думата и да представи становище по така зададените теми, след което всеки един от вас има правото и очакваме да се възползва от това право, разбира се, да направи коментар по представеното становище, но този коментар, нашата молба е, да бъде в

рамките на не повече от 1 минута. Гласуването по представените становища се извършва в онлайн режим след изпращане до членовете на съвета на протокола от заседанието и всички становища. Резултатите се отразяват, обобщават и се публикуват на интернет страницата на Обществения съвет по отбранителна политика по начин, който да позволява проследяването на индивидуалното гласуване на всеки член на Съвета. Моля, следващият слайд. Това, което още веднъж бихме искали да напомним е, че не се позволява политизирането на дискусиите, както и каквото и да е било принизяване на авторитета на Българската армия.

Подчертаваме още веднъж темите - „Необходими ли са промени в стратегията за национална сигурност?“, „Преглед на актуалното състояние в отбранителния сектор“ и, по-конкретно, и на Министерството на отбраната към момента, дискусии около въпроса „Постигна ли целите си Бялата книга за отбраната и въоръжените сили и какви реформи следват да се предприемат след 2014 г.?“ Следват още два въпроса, които предлагаме за дискусия. Нека да видим и тях, ето ги, виждате ги. Вашите съждения за това, кое според вас очертава на хоризонт 2030 и как на този хоризонт във вашите представи, във вашите виждания се проектират въоръжените сили; Какъв е необходимият пакет способности на Въоръжените сили към 2030 г. и ресурсите за тяхното изграждане и развитие?

Предстоят още дискусии, градивни, надяваме се, и по други теми, които са част от общата широка дискусия. За 22-ри април е предвидена темата „Професионалисти в отбраната в 21 век“, а за 26-и април „Иновациите, технологиите и отбранителната индустрия“.

Сега предлагам да предоставим думата на началника на кабинета на министъра на отбраната г-н Росен Иванов, за да представи актуализирания вече, на базата на вашите предложения за промени, проект на Правилник за устройството и дейността на Обществения съвет по отбранителна политика. Заповядайте, г-н Иванов.

Росен Иванов: Здравейте и от мен. Аз няма да отнемам много време от дискусията. Днес, навръх Празника на Конституцията и на юриста, накратко ще ви кажа някои неща, свързани с регламента, който вече окончателно е установен. Във времето между предишното заседание и днешния ден получихме доста интересни и смислени предложения за допълнения, изменения на проекта, който бяхме представили миналия

път. Повечето от тези предложения намериха място в проекта, разбира се с известна редакция, за да може да се стиковат отделните норми, които приемаме. Благодаря специално на Асоциацията на възпитаниците на Висшето военноморско училище, на Центъра за мениджмънт на сигурността и отбраната, Институт за изследване на сигурността и международните отношения, Сдружение „България на гражданите“ и гражданско движение „Освобождение“, които имаха добрината да подпомогнат процеса по изготвянето на окончателния вариант на правилника за нашата работа. Вие вече сте видели текстовете. Съвсем накратко, допълнения има в чл. 2, ал. 2, с който се разширяват целите за работа на Обществения съвет. Съществен момент е този, че в разширения състав могат да бъдат предлагани за участие експерти по отделните теми и от самите участници в Обществения съвет, което не беше предвидено в предишния проект. Също така, допълнение е, че освен становищата, и препоръките на този Обществен съвет, ще бъдат приемани с квалифицирано мнозинство от две трети, за да могат да бъдат санкционирани по някакъв начин като становища на целия Съвет. Освен тях ще се публикуват и всички останали мнения на страницата на Обществения съвет. Новото, което беше впрочем и пропуск в предишния проект, е нормирането на това как ще се извършва гласуването. За да се постигне по-добра организация, приехме, че гласуването ще бъде след приключване на заседанията в определен срок – 5-дневен срок. Всеки от участвалите в заседанието може да изпрати своя вот по електронен път. Въобще принципът за кореспонденцията по електронен път се утвърждава. Може да изпратят своя вот за едно или друго мнение или предложение, което е обсъждано в Съвета, така че то да се превърне в становище. За обратна информация: на страницата на Съвета ще се публикува пълен списък от тези изпратени вотове и гласове, за да може да се види и да се контролира дали действително едно или друго предложение е прието с квалифицирано мнозинство. Общо взето, това са по-съществените нови моменти в Правилника. Надявам се той да сработи добре и да ни върши работа. В случай, че в процеса на общуването в бъдеще се наложи някаква промяна, естествено, ще обсъдим и нея. Благодаря за вниманието.

Григори Недялков: Благодаря на г-н Иванов. Нека да добавя и това, че присъстващите тук представители на дирекции на Министерство на отбраната имат задачата, всъщност тяхното присъствие, има за цел да обогатява дискусиата. Никой няма за цел да налага или да натрапва свое мнение. Очакваме, разбира се, вашите коментари,

вашиятe становища. Предлагам сега да предоставим думата на представителя на Дирекция Отбранителна политика полк. Николай Доцев.

Николай Доцев: Благодаря! За мен е удоволствие и привилегия да започнем работата по конкретните теми и да се постарая да моделирам дискусиата. Всичко по процедурата беше казано и за нас остава съществената част, от която да търсим да извлечем онези изводи и препоръки, които да можем да ретранслираме след това в евентуални задачи и действия. Аз също имам със себе си г-н Михаил Найденов, държавен експерт в отдела и г-жа Анелия Димитрова, която е старши експерт. Ще направим всичко възможно това да се случи. Има пет теми, конкретни въпроси, които в рамките на направлението, очертани и от министъра, и от първото заседание на форума, дават съвсем конкретни насоки на дискусиата. Две от тези теми са предложени директно от организацията в хода на подготовката на заседанието, от организации, които участват в Съвета. Затова аз мисля, че те и по този начин са подредени. Да започнем направо с тях, ще съм благодарен, ако може да ги видим на слайд. Първата зададена тема е „Необходими ли са промени в стратегията за национална сигурност?“. Очевидно, който е задал темата, има какво да каже, затова аз няма да правя дълги въведения в нея. Само ще отбележа три момента, които според мен са добра отправна точка. Говорейки за стратегията за национална сигурност, трябва да отчитаме, че тя е приета и се приема от Народното събрание. Националната отбранителна политика е само една от секторните политики в нея и онова, което произтича, е ретранслирано в националната отбранителна стратегия в плана за развитие на въоръжените сили. И третото нещо, което, според мен, би било интересно и важно за дискусия е, че процесът на разработване, осъвременяване на самата стратегия, може би се нуждае от институционализиране и регламентация. С това, с тези уводни думи, откривам възможността за представяне на становища по така предложената тема : „Стратегията за национална сигурност“.

Григори Недялков: Благодарим на полк. Доцев. Имате думата за представяне на становища. Напомням регламента - в рамките на 5 минути. Всеки следващ коментар по представеното становище да е не повече от една минута. Заповядайте, имате думата.

Доцев: Тогава аз ще доразвия още малко третата теза. Знаете, че в Народното събрание в момента се намира между първо и второ четене пакет закони по националната

сигурност. Един от тях е устройствения закон за системата за национална сигурност. Възможно ли е и редно ли е разработване на стратегия за национална сигурност по някакъв начин да бъде включено там като процедура, като отговорност и като идея?

Григори Недялков: Г-н Илия Налбантов, заповядайте.

Илия Налбантов: Благодаря. Понеже днес е Денят на Конституцията, аз ще говоря в качеството си на служител на Министерството на отбраната, така че други отношения (понеже имам и други състояния) да не се вписват извън този контекст. За мен е по-съществен въпросът в Деня на Конституцията и на юриста днес ние в този Обществен съвет по отбранителна политика да отговорим на първия въпрос - къде, кой и как формира или се формира отбранителната политика в Република България? Съгласно действащата конституция, Министерският съвет осъществява политиките. Партиите формират обществено мнение, но така или иначе, за мен, а и съм писал статии по този въпрос, остава открит въпросът къде кой и как формира политиките и, по-специално, днешната тема-отбранителната политика. Кой носи отговорност за това? Засега по Закона за отбраната и въоръжените сили, това е функция на министъра на отбраната. Но това е неговия функция като изпълнителна власт, докато аз разглеждам формирането на политиките в един по-широк контекст. И специално отбранителната политика като функции, съвместни функции, съгласувани функции на всички институции. И в този контекст ние на този Обществен съвет за нуждите на нас, администраторите, е хубаво да си изясним понятието що е то отбранителна политика? Какъв е предметът на тази отбранителна политика и тогава да започнем по същество дебата как е формиран от колегите. Аз зная, че отговори на тези въпроси трудно ще дадем на едно заседание, но по-добре да бъдат поставени. Второто ми послание към колегите от неправителствения сектор или от гражданското общество е: нека все пак нашият дебат да се фокусира прагматично върху избора на следващия парламент и правителство, т.е. нашите послания да бъдат фокусирани върху конкретни действия, свързани с управленска програма на бъдещото правителство. Кога ще фокусираме дебата върху конкретни действия, а не изобщо, по принцип? Като гражданин на нашето общество, във връзка с предния дебат, ще дам едно предложение, което беше направено неформално с колегите във файето последния път. Ето в този Обществен съвет по отбранителна политика, за да приобщим младите хора,

подрастващите хора, към ценностите на нашето общество, да артикулираме едно предложение към институциите. Как ние младите хора да ги възпитаваме с любов към родината? И аз имам едно предложение, заимствано от поляците, от Полша. Ние от този Обществен съвет да направим предложение, при което институциите да се ангажират с т.нар. Клетва на първолака, в която да има два основни компонента: да бъде добър ученик първокласникът и да бъде добър българин. Може би от тук трябва да започне формирането на ценностите, за които ние ще говорим. Благодаря.

Доцев: И аз благодаря. Всичко това се вмества в темата за стратегията. В рамките, в които аз казах, така че предлагам да продължим натам. Имаме желаещ за думата.

Николай Колев: Николай Колев Босия, Гражданско движение „Освобождение“. Аз, без да искам да говоря за други неща, искам да опонирам на г-н Налбантов, че не партиите формират общественото мнение, а общественото мнение трябва да формира мнението на партията. Що се отнася до Конституцията, в първа точка е написано кой е суверен и това не са партиите, нито Министерският съвет. Това е обществото, нацията. Относно националните стратегии и отбранителната политика, отбранителната политика е една малка част от цялостната стратегия – това се знае от всеки. България има изключително тежки проблеми и ние трябва да се съсредоточим върху тези, които са част от националната стратегия. Първата от тях, това, разбира се, е възпроизводството. Никъде в стратегията няма записана и една думичка за възпроизводството, а това една много сериозна част, както от националната стратегия, така и от отбранителната публичност. Тъй като една голяма част от генома на българите, и то може би най-добрата част, напусна България и се пръсна из света. Така че в националната сигурност ние трябва да потърсим начини как да върнем тези хора в България. Ние се нуждаем от тях. Държавата, нацията се нуждае от тях, така че в националната сигурност тези неща трябва да залегнат на едно много важно място. Второ, не само клетвата на младите, армията трябва да потърси начини за работа с децата – т. нар. Скаутско движение. Едно време беше пионерската организация, но тя беше силно военизирана, а тук става дума момчетата и момичетата да се научат да оцеляват при тежки условия и да се научат да се...

Колев: Когато са беззащитни в гората примерно. За да се намерят начини, трябва да се потърси начин. Аз искам да знам какво е мястото в националната сигурност и

отбелязано ли е някъде? Аз не можах да забележа каква е връзката между Българския ловно-рибарски съюз и армията. Аз не искам да обидя армията, но най-голямата въоръжена част в България е Българският ловно-рибарски съюз. Той може да извърши изключително важни неща при отбраната на държавата, а това нещо никъде не е включено и това са само част от пропуските. Даже аз лично смятам, че ние трябва да се заемем и да изготвим една съвършено нова концепция за национална сигурност, тъй като тази е морално остаряла, макар че е писана преди близо 2 г, но тя не може и не се заема със сериозните проблеми на нацията и на държавата. Следващото нещо, което също не е отбелязано, това е корупцията и контролът върху властта. Тези неща са базови и трябва да тръгнем от тях. Трябва да създадем базата, върху която вече ще говорим за отбранителна промишленост, за работа с децата и за семейството. Разбитото семейство категорично не дава повече сигурност на страната, а напротив. В момента малко излизам от темата, но за тези проблеми трябва да има вицепремиер, който да се занимава с тях. В момента няколко институции се занимават с това и никой не ги контролира. Първият вицепремиер трябва да отговаря за най-големия проблем в страната, а това е именно раждаемостта и връщането на хората в родината им. Благодаря.

Доцев: И аз благодаря. Имаме възможност за още становища.

Петър Велчев: Благодаря ви. Петър Велчев. Председател на Съюз на военноинвалиди и военнопострадали.

Съгласен съм с господин Колев. Понеже днес е Денят на Конституцията, нека да кажем, че в този ден трябва да сме напълно наясно, че Българската армия не може да изпълни чл. 9 от конституцията на нашата страна. Независимо какво ще говорим по чл. 3 и чл. 5 от Варшавския договор, Вашингтонският няма значение, защото ние непрекъснато се прикачваме към различни структури. И като се прикачваме и смеем, в крайна сметка сме на това дерадже, на което сме тук- да нямаме национална отбранителна система във всяко едно отношение е абсолютно жалко. И понеже говорим за младежта, трябва да знаем, че ние направихме една изключително голяма грешка и тази грешка трябва да си я признаем. През 2007 г. ние премахнахме наборната служба. Независимо какво ще кажем за нея и как ще се обърне всеки един от нас трябва да знаем, че ако ние не помислим от тук нататък за 2030 г., за стратегии и посоки, не помислим в какъв смисъл да си върнем начина и да

имаме смесен тип армия. Такъв тип каквато имат голяма част от нашите страни. Няма да ви занимавам. Вие знаете, че едни австрийци гласуваха да възстановят наборната си армия. Говорим за гърците, които се откупват и те качиха от 1000, мисля, че на 2000 евро. Такава сме имали и ние преди. Какъв ни е проблемът ние да я възстановим по някакъв начин, за да дадем възможност на младите хора да преминават през наборната армия по някакъв начин. Доброволен тип. Аз в момента не конкретизирам. Просто ви давам тази възможност да мислим, защото в крайна сметка ние наистина си говорим и наистина трябва тотално да променим всичките тези концепции, които до преди 1-2 г бяха направени. Ако говорим за Бялата книга веднага ще попитам.

Бяла ли е Бялата книга? Към момента тя е сива и тъмносива за националната сигурност на нашата страна, а да не говорим за другите. Нека все пак, да не кажа, че експертизите не са правилни. Напротив. Колегите са давали абсолютно правилни експертизи, но аз и друг път съм казвал: „Аз съм Инженер“. Експертиза се дава когато аз задавам едно задание със съответните параметри. Аз знам какво ще излезе накрая, а така не се прави. Дава се цялостна преценка на нещата и на базата на това, колкото и да е трагична ситуацията, трябва да се изправим и да си кажем: Ей, момчета ! Ситуацията е такава! Ние загиваме или ние сме добре. На базата на всичките тези неща ние трябва да се опитаме да мислим национално, защото тук е прав господин Колев, че политиките се определят от суверена. Някой ги изпълнява, но този който започва да ги изпълнява злоупотребява с това, което трябва да се направи в националната ни сигурност. За съжаление 23 години и то последните 3, нещата станаха много неприятни, защото в крайна сметка се обърнахме на един експедиционен корпус, за съжаление, нашите момчета са много добри, но в крайна сметка ние трябва да мислим тотално за визиите. Виждате какво става по света. И снощи имаше гърмежи. Ние трябва да си оправим нашата къщичка и след това да мислим за всичко останало. Как ще върнем нашите младежи не зная, но трябва наистина да вървим в тази посока, защото в крайна сметка има и нещо което трябва да се реструктурира и в Министерството на отбраната. В Съединените щати има две основни министерства - Пентагонът и Министерство на ветераните. Много добре знаете какво значи Министерство на ветераните. Понеже преди няколко години имах удоволствието да посетя и двете министерства, когато се върнах казах, че ние сме направили една голяма грешка, че премахнахме дирекция „Социална политика“. Там се формират някои неща и

всичките тези неща, които се случиха в армията последните 1-2 години, и протестите, които имаше в армията по пенсионни и социални придобивки може би нямаше да се случат ако я имаше тази дирекция. Това нещо трябва да стане, защото ние няма как да мотивираме младежта, няма как да мотивираме тези момчета, които са останали под пагон в българската армия, да бъдат добри защитници на родината ни. Честно да ви кажа аз това не го казвам, за да се критикуваме. Казвам го с болка и огромна тъга. Ние, като съюз, най-добре го знаем, защото ние се намираме на последното социално стъпало в българската държава. Хора, които са пострадали за родината си, получават 116-180 лв. пенсия. Много по-малко отколкото получават гражданските инвалиди, а да не говорим това което получават колегите ни в Европа, НАТО и Щатите. Не искам да го мислим в тази посока, но нека наистина да мислим какво трябва да направим през 2030 г. Възстановяване на армия, която да е от смесен тип, а ако не можем, нека да погледнем към Щатите. Те имат национална гвардия. Нещата са ясни и точни. Ние не трябва просто да пренасяме опита, а наистина да погледнем към нашите традиции. Ние имаме огромни традиции в развитието на армията като цяло. Строителството на българската армия се изучава в световните академии, доколкото знам. Трябва това нещо да го направим. Трябва наистина да седнем и да говорим нещата, за да ги придвижим. Вярно е, че не са приятни,но какво е приятното в днешното време.

Благодаря Ви.

Доцев: И аз благодаря на г-н Велчев. Ще използвам повода да напомня, че когато имаме становище, да го ограничаваме до 5 мин, за да може да чуем и повече мнения, но той направи един естествен диапазон между темата за стратегия, засягайки важни въпроси по отношение на ключовите аспекти на всяка стратегия, и следващата тема – прегледът на актуалното състояние на Министерството на отбраната, споделяйки впечатления и по нея. Ако не възразявате, да видим дали има още някое мнение по първата тема – стратегията за национална сигурност. Необходима ли е промяна в рамките на един регулярен процес, преглед, осъвременяване съответствие със средата. Ако сме я изчерпали, нека да преминем към втората...

Разбирам това като съгласие, така че отварям възможността за дискусия по актуалното състояние на Министерството на обраната, по която г-н Велчев сподели няколко актуални неща. Добре е то да стои близо до хората, до техните нужди и интереси и да подкрепят...

Илия Милушев: Много се извинявам, само две думи за стратегията. Полковник от резерва Илия Милушев.

Определено мисля, че основният проблем не е как се казва документът - дали е стратегия, концепция или доктрина, защото винаги може да дойдат след това други управляващи да кажат: Ние нямаме доктрина за националната сигурност и от там ни идват проблемите. Проблемът не е как точно ще наречем документа. Основният проблем е в това как ние се отнасяме към такива ръководни и основополагащи документи от най-високо ниво в йерархията на нормативната уредба, касаещи националната сигурност и строителството на българската армия. Не може в стратегията или концепцията да са записани едни неща, а на практика да изграждаме структурата на войските и капиталовите разходи да се структурират в съвсем други посоки. Когато се научим да уважаваме предните документи, да актуализираме, но да запазваме. Да бъде концепция. След това концепция 2000 и еди коя си година. След това пак. Трябва да се научим на повече консерватизъм в това отношение.

Колев: Процедурен въпрос имам. Бихте ли ми казали колко организации са на бивши военни и колко на гражданското общество? Тъй като в предложениния устав има мнозинство от 2/3. Имам чувството, че ние от гражданските движение сме много по-малко от 1/3 и в такъв случай аз искам промяна. Когато има повече от 2/3 военни организации, тогава много лесно могат от военните да се взимат решенията с 2/3, затова предлагам военните да имат 1 глас и ние 1 глас. Да има паритет. Или да се взимат решенията с абсолютно мнозинство. Да има пълен консенсус, за да можем да блокираме решения, които не са в полза на мнозинството.

Колев: Господине, ние не работим по закон в момента, а по едно съгласие и това съгласие се нарушава когато една част от заседаващите имат тотално превъзходство по бройка над останалите. Много добре ме разбирате и много добре знаете, че всеки един бивш военен от резерва, всеки един резервист, по много начини може да бъде в някаква

степен контролиран от сегашното ръководство на армията. Аз не съм роден вчера. Не съм от сегашния сняг роден. Още повече, като гледам, вие сте служили основно по времето когато БКП по конституция беше ръководен. По този въпрос не искам да спорим и да се разпалваме. Ние просто настояваме да имаме паритет, за да могат тогава да се взимат решенията правилно.

Доцев: Г-н Колев, Благодаря за Вашето становище. Вие апелирате за това всички становища да намерят някаква публичност. В този последен вариант, който е вече приет, е предвидена възможност не само приетото с 2/3 становище, с което излиза Съветът, който всъщност е един консултативен орган, но всички останали становища към мнения, които са били изказани по дискусиите да намерят място по страниците на Обществения съвет и така да бъдат публични. В крайна сметка не забравяйте, че тези становища, които се приемат тук, изразяват някаква обща воля, демократичната воля на този Обществен съвет. Те не са решения, които след това се приемат от Министерството на отбраната задължително за одобрение. Министърът на отбраната може да приеме едно мнение на Обществения съвет, което не е получило тази подкрепа от 2/3 на гласовете, и да го превърне в част от своята програма. От тази гледна точка няма проблем.

Колев: В такъв случай би трябвало да отпадне изобщо точката за мнозинството от 2/3 тъй като тя явно обезсмисля целия процес.

Доцев: Не. Тази точка иска да дисциплинира Съвета. Да го концентрира, за да не се превръща в едно място, в което всеки може да изкаже болка по всякакъв проблем. Трябва да има все пак концентрация, да има някаква цел, да има нещо, което в крайна сметка да излезе като продукт. В противен случай това всичкото ще бъде нахалност.

Колев: Извинявайте, но...

Колев: За последно мисля, че въпросът е общо взето ясен. В такъв случай аз ще бъда принуден да доведа, да кажем, 30 организации, които са граждански, за да можем да използваме и ние колективното мнозинство.

Доцев: Заповядайте.

Неизвестен: Може ли един процедурен въпрос ?

Доцев : Да

Илия Милушев: Само за сведения на г-с Колев и останалите, които може да останат с погрешна впечатление. Асоциацията на завършилите колежа по отбраната на НАТО има за членове около 10% бивши военнослужещи, а останалите 90 са обикновени граждани, които споделят целите на организации. Като представител на КООСО мога да кажа и друго. Останалите организации в КООСО, които са преобладаващо военни, се разливат от всички останали граждански организации само по това, че са по компетентни по въпросите на отбраната. Повече ги разбират нещата от вас г-с Колев. Това е истината

Колев: Отбраната не е цялата национална сигурност. Ако вие сте полковник от армията то аз съм Генерал от журналистиката и писателството. Аз предлагам на тази основа въобще да не спорим. Това дали сте по-компетентни или не ще проличи когато, недай си боже, стане някоя беля.

Доцев: Изкушен съм да вляза в ролята си на модератор и да предложа да не отваряме дебат по процедурата. Ще разкажа един пример. Наскоро участвах в една конференция, която стигна до въпроса – Как ще използваме продукта ? И краткия отговор беше – „Качеството на продукта ще го наложи за изпълнение“ Ако действително нещото е рационално и работи, а аз гарантирам, че то ще бъде приложимо и използваемо. С това ви моля, ако няма нещо друго належащо, да продължим нататък с актуалното състояние на Министерството на отбраната. То е и във връзка с въпроса дали „Бялата книга“ постигна целите си и какви реформи следва да се приемат нататък. Знаете, че този път започна от Министерството на отбраната свивайки го наполовина. Последна възможност за стратегията ако има някой желаещ да каже нещо.

Веселин Василев: от гражданско сдружение „Освобождение“. Военен от резерва. Имал съм честта да бъда в американската база на морските пехотинци „Camp Lejeune“. Предлагам да се вземе предвид по първата точка. Да се подготви експертен съвет, и въобще база данни, от резервисти участвали в мисии и обучавани в чужди армии плюс експерти от МЕО. В предвид вчерашния случай в Америка става ясно, че ние отново не сме застраховани, че такова нещо няма да се случи и в България. С огромно притеснение искам да ви кажа, че аз не се чувствам сигурен за моите деца, моето семейство. Нещата,

които се случват в армията, МВР и другите служби, които общо изграждат националната сигурност не ми дават гаранция, че в последните години е правено нещо смислено. От българската армия стотици офицери и сержанти си отиват обидени за това, че тези хора са недооценени и никой не се интересува, че има експерти, които разбират от бедствия, кризи, аварии, сложни граждански и не граждански ситуации. Затова предлагам това да бъде обмислено и ако решите, че е удачно да го направим. В нашето Министерство на отбраната за съжаление паметта на хората, които остават е много къса.Благодаря.

Доцев: Благодаря. Нека да се намеся за миг. Виждам, че от доста време господина в съседство с г-с Налбантов иска да каже нещо. Само моля да се представите и го напомням това на всички.

Атанас Илев: Добър ден. Атанас Илев. Председател на съюза на възпитаниците на Негово Величество училище, школата за запасни офицери и родолюбивото войнство и гражданство.

По отношение въпроса, дали са необходими промени в стратегията на националната сигурност, няма да говоря. Ще кажа само, че липсва в нея елемента възпитание в българската армия. Присъствах на няколко кръгли маси. Говори се за оръжия, за тактики, за стратегии, но не се говори за човека, не се говори за морала и традициите в българската армия, защото нашата армия се обучава много добре. Наистина много добре се обучава, но не се възпитава, а без възпитание, следване и спазване на българските традиции мерника никога няма да бъде точен. Затова предлагам да се включи специална тема за възпитанието и традициите в българската армия- преди, сега и за в бъдеще , за да може успехът да бъде добър. Само ще ви дам два примера, а вие ще прецените дали възпитанието и обучението са важни. И да не се забравяме миналото, което са ни оставили нашите деди.

Преди 3-4 месеца бях в училище. Беше среща с ветерани проведена на разбираем ученически език. Казах им за моето участие във войната и трудностите, и им пожелах никога да не преживеят такива моменти. След като свърши срещата при мен дойде една ученичка и ме трогна. Тя ме пипна и каза: „ Чичко, благодаря. Не знаех, че има жив ветеран и затова дойдох да ви пипна“

Втори случай. В кафенето до военната Академия улица „Шипка“ и „Евлоги Георгиев“ раздавам календарчета. Беше месец януари. Тези календарчета бяха с образа на нашия велик пълководец Георги Вазов, участник във Втората световна. Срещу мен беше седнал един господин. Той се вторачи в календарчето с образа на генерал Георги Вазов. Видях, че проявява интерес и му дадох календарче. Попитах го дали знае нещо, все пак не е длъжен като цивилен да знае, за генерал Вазов. Той каза : НЕ. Попитах го дали знае, че той има друг брат също генерал участвал в Балканската война. Че двамата достойни генерали са братя на нашия велик поет Иван Вазов. Той се стресна: „ Нищо не знам господине, но аз се засрамвам, защото съм слушател във Военната академия.

Затова смятам, че тези неща, по отношение възпитанието на нашата войска, слушателя от Военна академия трябва да каже- трябва ли да се знае за нашето героично минало или трябва да го затлачим в небитието?

Доцев: Благодаря за посланието, мисля че то е разбираемо и абсолютно прието. Предлагам то да намери своето място. Благодаря. Виждам, че Адмирал Странджевски иска да каже нещо

Петър Странчевски: Благодаря. От дискусиата, която се проведе досега аз извличам един много силен сигнал, който в различна степен беше засегнат във всички изказвания, но може би най-силно беше формулиран в изказванията на г-с Николай Колев. Аз искам да кажа, че разбирам подозрителността му към военнослужещите и бившите военнослужещи. Искам да го успокоя. Няма голямо основание да се притеснява, хората са различни и бившите военнослужещи са емоционално свързани с армията, но те са не по-малко критични, не по-малко загрижени и не по-малко ги боли за неудачите в армията отколкото цивилните граждани. Даже бих казал, че ги боли повече, понеже те като професионалисти могат да преценят действителния размер и тежест на неудачите. Искам също да напомня на г-с Николай Колев Босия, че тъй както има подозрителност към военнослужещите, той самият има един много добър приятел, който е бивш военнослужещ с много дълга кариера включително и в Тоталитарната армия. Това не го прави по-малко ценен човек и добър приятел. В изказването на г-с Николай Колев (Босия) и в други изказвания беше поставен въпроса за възпитанието и за работа с младежта. Той даде пример със скаутското движение, което съществува в други държави. То също е и в

България в много ограничена форма. Аз лично познавам в местно ниво детски и младежко-юношески организации, в които децата с ентузиазъм се занимават с военно-приложен спорт, но те не срещат необходимата поддръжка от Министерството на отбраната. Аз лично съм говорил с министъра Аню Ангелов за една такава организация във Варна. Отговорът беше, че липсва бюджет. При всички тези изказвания никой от представителите на Министерството на отбраната не отговори. Никой не каза, че ние имаме такава политика. Докато не решим този въпрос - да се адресираме към децата още в най-ранна възраст. Ако не влияем на децата, други влияния ще ги обхващат, отдалечават и развърщават. Понеже се казаха много идеи, но нека да формулирам едно предложение. Министерството на отбраната да разработи политика за работата с младежта. Формално имаме отделно министерство за младежта и спорта, но нищо не пречи Министерството на отбраната да се ангажира с тази политика. Нека да се създадат органи за това и да се планира бюджет. Докато въпроса не се реши институционално, а само с пожелание и местни инициативи, няма да има резултат. Тези местни инициативи не са съвсем провалени, защото има примери когато общините, местните органи на властта и местните гарнизони помагат, но това е на техен риск и добра воля. Нека това да бъде политика. Ако министерството на отбраната из земе функцията на някои други министерства, слава богу, никой няма да се обиди за това.

Ние имаме и опит. Едни организации, които имаха лоша слава ОСО, ДОСО и други, които възпитаваха предказармени умения. Имаше идеологическа намеса и друга мотивация, но съдържанието беше младежта да се възпитава и да се обучава. Да прегръща армията. Това ни е още по-необходимо, сега, когато службата в армията е въпрос на личен избор. Вече няма наборна армия. Ние трябва да мислим други работи, да обхванем младежта, да я възпитаваме и да я подготвим включително за случаи като този инцидент, който беше споменат. Тежък инцидент, но хората трябва да имат някаква подготовка, затова аз предлагам едно предложение. Формулирайте го и нека да го гласуваме след това. Министерството на Отбраната да изработи политика за работа с децата и младежта и да създаде органи и бюджет за това. Трябва да се тръгне от някаква институция.

Благодаря Ви.

Доцев : И аз благодаря.

Колев : Мога ли да допълня само г-с Станчевски. Нека министерството на отбраната стане координиращ орган между Министерството на образованието, Министерството на младежта и спорта, Министерството на културата- тъй като там се финансират филмите, които се правят и с двете обществени медии – БНТ и БНР, за да бъде една цялостно завършена програма и, за да не се харчат пари на парче. Трябва всичко да бъде обхванато от една такава стратегия. В същото време да се измислят нови телевизионни игри, свързани с активно движение, състезания, които да са физически и умствени, за да има интерес към армията. Тогава ще се прояви и патриотизмът, защото не може обучението да се започва в армията. То трябва да започне още от невръстно детство в семейството.

Доцев: Предполагам само, че визирате програми и политика, които са свързани с отбранителната политика и дейността и същността на въоръжените сили на армията.

Колев: Разбира се, както и с патриотичното възпитание. Ако направим един добър проект финансиране винаги ще може да се намери.

Спирidon Спиридонов (Военен журналист) : Благодаря, Спиридонов се казвам. Съгласен съм с всичко, което се каза относно младежта . Само искам да допълня за тия, които не знаят или са чували малко. България има достатъчно опит в това отношение и в момента. Този опит е на местно ниво основно, но и свързан пряко с Министерството на отбраната и с негова помощ. От 35 години България има специализирани ученически батальони, които се намират в Панагюрище и в Стрелча. Те вършат много работа и от там вече има много офицери, които имат и по няколко мисии. Те са били в тези батальони още като ученици първи клас. Второ България има национална мрежа „Приатели на българската армия и на МВР“, които се намират в различни училища особено в Пазарджик, Карлово, Кърджали, Бургас и Варна. Може би не трябва да измисляме съвсем нови неща, а точно както казаха колегите преди това, трябва да се намери начин за координиране на тези действия и подпомагане на тези хора, които на място имат опит вече и знаят как на много места кметовете помагат много в това отношение и те.....

Доцев: Аз мисля, че посланието за необходимостта от една политика в рамките на отбранителната политика, за работа с младежта, патриотичното и военното възпитание и

подготовка на младежите е добре приета. Предлагам да продължим, с идеята да минем през тематиката, която е набелязана. Предлагам ви да отворя за дискусия следващите три теми:

- Постигнали целите си Бялата книга?
- Какво очакваме на хоризонта 2030?
- Какъв пакет способности на Въоръжените сили към 2030 и ресурси за тяхното изграждане, смятате, че биха били необходими?

Погледът 2030 ни изглежда далечен, но само за информация: сегашните пакети-цели на Въоръжените сили стигат до 2028, следващият ще е 2030. Не е толкова далеч като хоризонт, дори и за планирането, а пък вече за стратегическото предвиждане е един много добър хоризонт. Отварям тази тема за дискусия и становища, след това за мнения и изказвания по тях.

Доцев: Преглед на актуалното състояние бях отворил. Не взехте думата. Желаете ли да говорите по нея?

Колев: Значи, за да се вземе отношение за актуалното състояние, ние трябва да бъдем информирани. За тази цел аз предлагам всички бюджети след 2007 година, в тяхната несекретна част, ако има такава, да се разгледат. И оттам да започнем прегледа на актуалното състояние на армията. Задължително ще поискам, ако колегите са съгласни или самостоятелно ще поискам, да се прегледат всички извършени сделки и конкурси за закупуване на оръжия или на други стоки. Корупцията в армията не представлява тайна за никой. Става въпрос за покупката на такива сериозни неща, като пример - фрегатата от Холандия. Как и на какви цени са продадени, например хеликоптерите МИ 17. Кой ги купи и за колко ги продаде след това? Всички тези неща аз ще ги напиша писмено и ще поискам да ми се предоставят данни, за да мога тогава да взема отношение към прегледа на актуалното състояние на армията. Бих повторил отново за ремонта на хеликоптерните двигатели. Аз съм повдигал въпроса до Аню Ангелов, както и до Близнаков и Николай Свинаров. Получих мълчалив отказ. Така не се прави политика и армия. Аз съм изпратил в Министерство на отбраната Постановлението на прокурор Христо Граматиков от 2010

година, в което точно и ясно се очертава как едни хеликоптерни двигатели уж се прашат на ремонт, прибират се парите, а в същото време те не са напускали България. Това ясно и точно е написано в Постановлението на прокурор Граматиков и вие също трябва да вземете отношение, не само към това, а изобщо към корупцията в армията.

Доцев: Разбирам, че темата за прозрачността и корупцията не е тайна. Всички от вас отварят сайта на МО, където го има бюджетът за всяко тримесечие по пера и по разходи, а също и годишният доклад за състоянието на отбраната и Въоръжените сили. Тримесечните доклади за дейността на МО, междинни и междугодишни доклади - също са там, поне доколкото знам, тъй като признавам - не ги следя абсолютно редовно, защото не са в практиката ми. Всички конкурси, обявявани за обществени поръчки, от началото до приключването им също са качени на сайта. В допълнение на това - всичко, което е възможно вече е ваше право.

Колев: Г-н полковник, благодарим Ви за уточнението, но аз прегледах сайта на МО и никъде не намерих да е открита корупция в армията. В този смисъл тези доклади мен повече ме тревожат, отколкото ме радват, че не са задоволителни.

Доцев: Да, разбирам. Постоянният съвет по антикорупция мисля, че всеки месец публикува доклади и годишен доклад. Това е, което мога да кажа като изходна база. Ваше право е да направите каквото решите.

Колев: Не искам да го обръщам на диалог. За последен път ще взема думата. Пак ще повдигна въпроса за катастрофата на хеликоптера от 2003 г. Аз успях да прегледам, че съдът успя да получи документите. И въпреки решенията на Комисията, че внезапен полет на вятъра е свалил хеликоптер, който е висял във въздуха и е бил много близко до терена, това не отговаря на истината. Свидетелски показания сочат, че той се е движел със скорост 80-100 км на около 100 метра височина. Хеликоптерът не е бил пълен преди да падне под водата, двигателят е заглъхнал. Аз проверих това нещо и се обадих на завода производител и попитах защо техните хеликоптери МИ 17 със скорост 100 км на височина около 80-100 м падат от внезапен полет на вятъра. От завода ми казаха, че при тези параметри е абсурдно да падне.

Доцев: За човек, който няма навика да прекъсва, но все пак говорим за актуалното състояние, а Вие отваряте случай от 2003 г. Разбира се, има значение, но предлагам да дадем думата на останалата част от аудиторията. За съжаление, МО не е орган, който може да направи, каквото и да било в случая с катастрофата. Това са данни за престъпление, които, първо, има органи, които да се занимават с тях и накрая съд, който решава дали има вини.

Недялков: Възможно ли е да се съсредоточим върху зададените теми за дискусия оттук нататък. Моля за конкретика по поставените теми. Регламентът не предвижда диалог между двама души с нюанс на пререкания.

Полк. Димов (Военна академия „Г. С. Раковски“): Изказвам се в качеството си на декан на факултета по Национална сигурност и отбрана. За мен това е първо участие в Съвета. До голяма степен съм тук по заповед. Моят началник разпореди да присъствам в тази дискусия и не случайно тези въпроси пряко касаят учебния процес във факултета. Искам да ви кажа, че отворим ли темата за Стратегията, то няма въпрос, който да не се вписва в рамките ѝ. Няма как да се ориентираме към някакви рационални и обективни резултати в рамките на тази дискусия. Убеден съм, че всички ние трябва да си зададем въпроса за какво е направена тази Стратегия и че тя е продукт на цялостното развитие на страната. Най-вече там ние можем да разпознаем националните интереси. Нека да видим колко са тези национални интереси и кои са те. Това е най-важното в тази Стратегия. Седемнадесет национални интереса са разделени на групи. Въпросът е: как се приоритетизират тези национални интереси? Аз съм съгласен, че тук се предлагат различни политики. По всеки национален интерес трябва да има политика. Можем да си зададем въпроса, дали това е така. Искам да направим един преход към следващата тема. Темите са малко подбрани и е трудно човек да се ориентира до каква степен и до каква дълбочина бихме искали да достигнем в дебатите. Много бих искал, ако говорим за стратегическо ниво, да не отиваме в дребнотемие, защото това, както станахме свидетели, ще опорочи диалога, т.е. цялата дискусия. Другото, което е много важно е стратегическият контекст. Той наистина включва не само целите, начините за тяхното достигане и средствата, които са предвидени, както духовни, материални, така и финансови. Разбира се, това е доста дълга тема. Това, с което искам да бъда полезен като съвет е, че ние трябва

да дисциплинираме своето говорене, не в контекста какво разбираме, а какво е уточнено и как трябва да се разбира от всички. Като пример ще дам Стратегията за национална сигурност. Неин продукт не е Бялата книга, а Националната отбранителна стратегия. Това не е военна стратегия, а доста по-широко понятие. Това е понятие, което се ангажира с предотвратяването на война. Военните не са водещи в Националната отбранителна стратегия. Продуктът от тази стратегия е най-важното нещо, а именно системата за отбрана на страната. Погледнете как е разработена. Има военен компонент, който подава топката към Доктрината за Въоръжените сили. Но къде са невоенните, граждански структури в отбраната на страната. Ние не можем да закърпим тази система. Като я няма естествен провал е планирането. Планирането е продукт на системния анализ. Още отсега мога да ви обещавам, че **плановете, които са за модернизация, ще бъдат като всички досега - неуспешни**. Това е разбираемо нещо, защото системата не е направена. Ако гражданските организации направят своя принос да допълнят системата за отбрана ясно и структурирано като функции, то тогава, това ще облекчи и МО. Неговите дирекции ще заработят с ясни параметри. А сега по всички мисии - всички заедно. Нали разбирате каква задача, какъв резултат се получава. Бих могъл да продължа и по нататък, но регламентът и дисциплината ме задължават да приключа тук. Смятам, че ние всички разбираме за какво става дума и ако бъдем ориентирани към позитивно подпомагане на работата на МО, то и други министерства ще бъдат подпомогнати като цяло. Благодаря за вниманието.

Калчо Танев: Гражданин на Република България съм и винаги съм се чувствал такъв. Всички сме граждани на Република България.

В МО ме радва, че са разработени стратегиите и другите документи, включително доктрините, плановете и се публикуват ежегодните доклади. Радвам се, че в края на краищата МО има действително експертен потенциал. Знаейки, от къде започнахме през далечната 1990 година, това е добре. Постарах се все пак да разгледам всичко това, което е публикувано в сайта на МО. Ако си от МО веднага ще разбереш за какво става въпрос, но ако си отвън – това ще бъде трудно. Четейки всички тези документи, едно нещо лично мен ме заболя. Там намерих Афганистан, Аденския залив, Сомалия, Мали, но трудно намерих България. Това, което тук се опитваме да направим е да кажем, че духът на тези

документи трябва да стане български. Духът е много експериментен, начинът на мислене е взаимстван от другаде. Просто думите “България”, “български народ” и “българска армия” трябва да ги има в тези документи. Иначе пропадаме някъде. Следващото, което искам да кажа е бъдещето и задачите на Българската армия. За мен е важно, колкото и нашето общество да не е съгласно, че на първо място се изтъква задачата - участие в международни операции и мисии по един или друг начин. Пише се за пари, а не за хората, които участват в тези операции, за тяхното преживяване, за техните вълнения и с какво те спомагат, бидейки далеч от България. Можем да намалим формата. Толкова количество армия да участва навън е голямо за България. Ако искате да имате съвременна армия, тази армия трябва да участва във всички структури на съвременни операции – на командно, оперативно и тактическо ниво. Следващият въпрос, който пропуснах. Не искам да обиждам никой. Имаме славна история, но за да имаме славно бъдеще трябва да мислим за бъдещето. Историята е място за историците. Но е по-важно да гледаме в бъдещето, а в бъдещето България трябва да е в съюз с някой. Така или иначе, бидейки в съюз, тя трябва да си намери мястото в този съюз. Икономически не сме силна държава, не сме с голямо население, но едно нещо всички ни го признават: когато сме извън територията на България ние блестим с ума си. Трябва да имаме участие на всички нива във всички структури на тези съюзи. Не сме длъжни да ги пълним, но поне 1- 2 човека да могат да предават опита като се върнат в България. Мисля, че Българската армия има още големи възможности. Дано да не се налага да участва в спасяване на наши сънародници. Това е мисля, че втората задача, която трябва да излезе на първо място. И то не само с това, но и защото по този начин ще покажем на българите, че този милиард от бюджета не отива просто някъде, а се дава, защото тези природни бедствия ще стават все по-силни и Българската армия трябва да има възможност да взима по-голямо участие. Третото е, че трябва да има една минимална концепция, една минимална картина, затова за какво Българската армия може сама да направи, защото не искам да напомням 1925 година. Нека някой да се обърне към историята, какво е било тогава и какво е писал министърът на пощите.

Имате прекрасен Програмен план за инвестиции в Българската армия. Имате още един прекрасен документ, свързан с оценка на риска на тези инвестиции. Абсолютно съм съгласен с г-н полковника, че там действително трябва да се направи стиковката. Нека

бъдем така добри, оценяйки цялата ситуация, да влезем в 1,5% при модернизация на армията и да я градим реално с нейните възможности. Особено е неприятна ситуацията във вчерашната статия в „Медиапул“. Прочетох я. При условие, че сме дали толкова пари за военна техника, тя реално стои на земята.

Доцев: Благодаря Ви. Посланието за равнопоставеност на трите мисии на Въоръжените сили, ако добре ви разбрах, също е прието. Искрено се надявам 1,5% на това, което е в Бялата книга, да е общото разбиране на всички.

д-р инж. Симеон Краликов, президент на AFCEA: Искам да направя няколко кратки предложения като по-обстойно ще изложа предложенията на нашата асоциация на 26ти април. Разбрах, че тогава е по-добре.

Доцев: Предполагам имате предвид с поглед към Стратегия 2030.

Краликов: Ще бъде кратък. Министерство на отбраната трябва да продължи съвместна работа с другите институции по създаването на стратегия в областта на киберсигурността. Водят се разговори, такива започнаха и с БОРКОР. Разговорите са за взаимодействието между различните институции. Разговорите продължиха на ниво секретар по отбраната в Министерски съвет, но се боя, че разговорите там са безплодни. В Министерство на отбраната повече от две години продължават тези разговори. Нашето мнение е, че МО трябва да следва собствена политика и собствена стратегия, най-малкото заради това, че има традиции в това отношение. Излишно е да се връщам към историята, но тя е 25-годишна в областта на киберсигурността, въпреки че е под името - защита на информацията. Там израснаха професори в областта на киберсигурността, които са бивши военни, магистри по математика – проф. Цанков, проф. Драгомир Паров. Искам да кажа, че МО трябва да продължи и само да работи в тези посоки. За целта трябва да се направят някои структурни промени. Звената, които останаха да работят в областта на информационните технологии са слаби. Знаете, че сега се провеждат конференции, на които гостуват колеги, директори, началници на кабинети и служители на по-ниски нива. Не толкова като количество, но и като качество трябва да бъде подобрен съставът. Вероятно би било целесъобразно сравнително новата дирекция „Сигурност на информация“, да се занимава и с техническите, и с технологичната част на проблема, а не

само със спазване на Закона за защита на класифицираната информация. Това е първото предложение. Нашата асоциация предварително смята, това не ѝ е окончателното мнение, че това ще се получи, ако България потвърди писмото си за намерение по отношение на Проекта за киберсигурност, който се движи от Агенцията на НАТО, където има наш приятел, представител, директор на една от дирекциите, всички го познаваме. Има и конференция по този повод. Вече има 12 страни, информацията ми е отпреди месец, може да са се увеличили, които са се присъединили към този проект. България има само едно писмо за намерение. Предлагаме Министерство на отбраната да направи следваща стъпка. Коя е тя, аз точно не знам. Вие знаете, предполагам, коя е следващата стъпка за присъединяването към този проект. Това е на първо четене, което искам да кажа. Надявам се да обобща резултатите от предложенията на нашите членове и направим следващо по-смислено предложение.

Доцев: Ако го вметим в трите точки, какво трябва да се направи сега и какво трябва да правим в намирането на адекватно решение в един бъдещ пакет.

Георги Шарков (БАСКОМ): Ще говоря по същата тема за киберотбраната. Миналият път споменах за нея. Първо да се върна на термина. Вече не говорим за киберсигурност, говорим изключително и само за киберотбрана. Киберсигурността е работа на полицията и други органи. Има съответните структури на ниво НАТО, в Американската защитна доктрина и т.н.

Преди два дни присъствах на демонстрация как с един андроид телефон се поема управлението на граждански самолет. Много скоро „11 септември“ няма да се случва с превземане на самолета. Ядрените централи, както знаете, само с един нормален вирус могат да спрат. За момента, това което ни пази е, че сме много малки и незначителни, но ние сме член на ЕС, НАТО и на всички големи организации. Знаете, че се атакува най-слабото място. Така че, когато говорим за отбрана, не трябва да говорим за слаба точка. Второ, ние имаме славни традиции – 25-годишна, както в хакерството, така и в писането на вируси и борбата с тях. Имам приятели, които работят в сериозни софтуерни компании. Аз подкрепям напълно предложението да бъде обърнато внимание на въпроса за киберотбраната на този Обществен съвет и на 26-ти да го разгледаме. Но това е не само технология, но и организация. Трябва да залегне въпросът за киберотбраната в нашата

защитна доктрина и стратегия и специално в действията и структурата на МО, тъй като това е негова работа. Другите органи са ГДБОП и ДАНС. Те са повече за криминалната страна. Стратегическият аспект е тук, по простата причина, че НАТО на глобално ниво поема тази инициатива и тя е единствената структура, която развива и на която се доверява цялото общество в света. Проектът за мултинационална киберзащита е активен и има намерение от България, но не е придвижвано по нататък. Но страната изоставя от първите 5, 6 държави, които се включиха вече и които подписаха договора. Аз мисля, че трябва да изпълним задължението си пред нашето общество, защото утре ще имаме електронно правителство, а и базите данни на банките са в интернет. А вече има и дупки. Това нещо е заплаха днес, не е утре. И 2030 е много късно.

Доцев: И аз благодаря. 5 мин почивка. Виждам, че има представители от студентски организации. Те също имат възможността и правото да изкажат мнението си, как биха искали да видят отбраната в 2030.

Доцев: Заповядайте, заемете местата. Благодаря. Откривам отново заключителна дискусия по темите, както са при мен 5,6,7. Започвайки от: „Постигна ли целите си Бялата книга за отбраната и въоръжените сили и какви реформи следва да се предприемат след 2014 г.“, „Как се проектират въоръжените сили на хоризонт 2030“, „Какъв е необходимият пакет способности на въоръжените сили към 2030 г. и ресурсите за тяхното развитие“. Давам думата за изказвания, становища.

Милушев: Взимам думата по въпроса за актуалното състояние на отбраната към момента, защото за разлика от общоприетото схващане, че служебното правителство ще изтрае 2-3 месеца, колкото до изборите, аз мисля, че ще изкара много повече. Има шанс за един много по-сериозен ефект от това, което ще се каже тук, на Обществения съвет. Първият въпрос, на който ще се спра, смятам, че трябва ясно да се разбере не само в структурите на Министерството, но и на Българската армия, че има знак за равенство между националната отбрана и колективната отбрана на Съюза, защото съществуват едни, такива схващания, че ние трябва да си гледаме тук националната отбрана, пък колективната- колкото можем. Не може така. Няма как ние да не сме способни нещо да допринесем за колективната отбрана, пък да можем да направим нещо много за нас си, за себе си. Това не може да стане. В условията на членство в един военнополитически съюз,

единствено правилното поведение е да се изразходват средствата и да се насочат усилията в посока, която да бъде полезна, както за националната отбрана, така и за колективната отбрана, т.е. всичко, което правим, трябва да може да бъде полезно и за нас, и за Съюза. Всичко друго е разхищение на средства. Относно как точно да се преценява това, колко струва, колко ефективна е дейността ни, само ще посоча един обезпокоителен факт. Преди време във Военната академия се преподаваше една дисциплина: „Бойно използване и бойна ефективност на ракетното-артилерийско въоръжение на самолета“. Там ни учеха на едни математически модели, как точно да се изчислява бойната ефективност. Научавам, че това нещо вече го няма, не се преподава. Господа, ще минат още десетина години и ще изчезнат и последните, които се чували, че има някаква наука по въпроса и ще изпаднем в едно положение да си говорим само за ефективност и всеки да си го разбира, както иска. Важно е да се държи сметка за единствения критерий- изразходени средства, отнесени към придобитата бойна мощ. Мисля, че е дошло време да направим едно такова напомняне, че не може само с транспортни, логистични задачи и оборудване, което решава такива задачи, да увеличаваме бойната мощ. Да, те са необходими, но само с това не може. Защото по обратния път, аз си спомням, че се аргументираха разходите за много такива транспортни, логистични, осигуряващи, свързочни и други проблеми. Трябва да се държи сметка за бойната мощ. Искам да Ви кажа нещо и като застраховател. Всички знаем, че човешкият живот е безценен, но никой не може да отмени правото на човек сам да оцени собствения си живот. Така е и по отношение на отбраната. За всички нас, без съмнение, националната и военна сигурност са безценни, но всеки един поотделно и всички съвкупно сме казали колко струват те- 1,5% от националния доход. Явно до такава степен се интересуваме от отбраната. Много моля, ако някой е загрижен повече, мястото не е тук, да отива там, в Народното събрание, да се бори, да обосновава, да доказва, да убеждава обществото и да има някакъв ефект, защото без пари не става. Тук бюджетът като цяло е малък и 1,5 % са абсолютно недостатъчни. Две думи за чл. 9 и за нашите способности сами да си гарантираме военната сигурност. Не можем, то е ясно. От много отдавна не можем и не сме единствените. Много други държави, по-развити, по-напреднали от нас, също не могат и затова се правят тези военнополитически съюзи, за да излиза по-евтино, Господа. Така че, когато се говори за колективната отбрана, трябва да се разбира, че това са усилия в националната отбрана. Две думи за наборната служба. Всяка наборна служба,

която е под 9 месеца, под 12 месеца и надолу е само мъка за Българската армия. Все повече стават високотехнологични въоръженията и един човек, който не премине през достатъчно курсове за квалификация с военна насоченост, не може да бъде военен. Отдавна ген. Михов беше казал, че изтече времето на масовите армии и че съвременните армии са високотехнологични. Не може да го вземем ученика от ученическата скамейка и на втория ден или след месец, той да е готов. Не е само въпросът да носи автомата. Това са сложни въпроси, но няма смисъл да откриваме топлата вода. Такива дискусии са водени в миналото. Взето е решение. Огледани са нещата отвсякъде. Не е хубаво през такива кратки периоди, имам предвид 15, 20, 30 години да минаваме наборна служба, после наемна, пак обратно, както вече се изразих и преди, армията е консервативна институция и има нужда от консерватизъм. Благодаря.

Доцев: Само ако разрешите, думата консерватизъм да преведа като приемственост и последователност. Благодаря.

Милушев:; Точно.

Доцев: Заповядайте, насреща, имате думата. За становище или за коментар?

Манол Тенчев, майор от резерва на ВВС: За становище. Съвсем накратко с цел просто да канализираме нещата. Чуха се много интересни мнения. С повечето от тях лично аз съм съгласен, но нека да внесем някои уточнения. Разглеждаме Министерство на отбраната и Българската армия като една система. Като всяка система, тя си има свой вход и изход. Това, което говорихме за входа, военно-патриотичното възпитание, разбира се, че е важно само че аз не виждам защо трябва да се набляга на скаутското движение и на скаутските организации. Няма нищо лошо в скаутското движение. То възпитава в общочовешки ценности, хуманизъм, методи за оцеляване и така нататък, но това не е военно-патриотичното възпитание, от което ние се нуждаем. Аз не съм съгласен също така с някои определения, които се дадоха тук: „тоталитарната армия“. Няма тоталитарна армия, разберете, както не е имало фашистка армия, няма и тоталитарна. Български офицерски корпус винаги е бил патриотично настроен и е служил на България и на правителството, което е управлявало в момента. В началното военно обучение, което беше навремето, трябва да Ви кажа, че имаше само един политизиран урок. Във Военна история

имаше едни политизирани събития, всичко останало беше изключително ценно и полезно за младото поколение. Когато говорим за входа, за военно-патриотичното възпитание, трябва да се работи в насока мотивация на младите хора. Това, което е в Закона за резерва в момента - пет часа военно обучение, аз го възприемам като нещо абсолютно формално. В момента няма нагласи от страна на младежта да се служи в Българската армия. Когато говорим за набор на военна служба, няма носталгия по миналото и тук споменавам това, което г-н Велчев го каза под някаква форма, нито Закона за резерва, нито Закона за отбраната и въоръжените сили, никой закон в България не дава възможност на българските граждани, на българските младежи за доброволен принос към отбраната на страната. Какво пречи да се въведе на доброволен принцип наборна военна служба, на модулно обучение, всеки модул между 3 и 6 месеца и така нататък. Ние след няколко години ще се окажем в състояние да нямаме резерв на Българската армия. Системата на Българската армия, вече я разглеждаме. Трябва да има, разбира се, Доктрина за развитие на въоръжените сили, но трябва да има и стратегически лидери, които да стоят над тази Доктрина и над военните професионалисти. Трябва да има и хора със стратегическо мислене, които да знаят каква армия е необходима на България при сегашните условия. Нека да видим и изхода на системата, какъв резерв подготвяме ние. Тук преминаваме към Бялата книга. Според мен в Бялата книга има много бели петна, има много неизпълнени обещания. Къде е този териториален резерв, който е заложен, че трябваше да бъде изпълнен в Бялата книга и в Плана за развитие на Въоръжените сили. Няма такъв резерв. Имаше няколко опита да се прокара Закона за резерва с такива текстове, които бяха изключително смешни. Териториалният резерв беше натоварен изцяло с функции на МВР, което показва пълна некомпетентност на тези, които са вкарали тези текстове в Закона. Ние нямаме многостепенна система на резерва, изходът на системата. Говорим за по-малка армия и в Бялата книга е посочена числеността - 20 500 кадрови военнослужещи, доколкото аз се ориентирам, и 3400 резервисти. Как ще ги наберем тези резервисти като армията се е капсулирала в няколко гарнизона, няколко големи гарнизона, съсредоточени около географския център. Ако аз съм един резервист от Видин, къде ще ме пратят, как ще бъда мобилизиран, как ще се придвижа до Карлово или до някой от гарнизоните, в който се водят военни отчети. Навсякъде ние пишем, аз съм съгласен с тези определения, които се дават, че ние сме съюзници в НАТО, но не може ние в нашите основни отбранителни

документи навсякъде да записваме, че националната отбрана ще се извършва при активиран чл. 5 от Вашингтонския договор. Това, което и г-н Илев каза, военно-патриотичното възпитание в армията липсва. Основен принцип според мен трябва да бъде: „Помни, че трябва да действаш сам“. Няма лошо съюзниците да помагат, и ние помагаме в операции. И тук като говорим за трите мисии на Българската армия. Според мен има дисбаланс в мисиите. Вече стана ясно, че по чл. 9 Българската армия сама не може да действа, но дайте да видим по третата мисия на армията. Как в оперативен порядък Българската армия ще подпомогне населението. Много трудно, много трудно. При тази дислокация, изключително рехавя, изключително неравномерна. Хеликоптерите ни са на само едно място в страната, на само една база. Представете си, ако трябва да се пребазират в Северна България в условия на зимни бури и така нататък. При ликвидиране на последствията от природни бедствия трябва да се действа оперативно. Първите часове са важни, за да се спасява населението. Ние сега нямаме такива възможности.

Доцев: Аз се изкушавам да напомня за регламента. Нещата, които казвате са по същество, но все пак да спазваме регламента. И вероятно ще кажете нещо за ресурсите накрая, предполагам.

Тенчев: По темите, които са дадени тук, аз казвам, че има неизпълнени обещания в Бялата книга и по този начин бяха заблудени част от българските избиратели на изборите през 2009 г., а също така и Народното събрание, защото това е един документ, който е приет от Парламента. Народните представители, 240 души, гласуват „за“ териториален резерв и накрая нямаме такъв резерв. Ето това са въпросите и аз мисля, че затова сме се събрали тук, за да си казваме какво е действителното състояние на нещата. Това е моето мнение, че съществува дисбаланс на мисиите в Българската армия и че има много бели петна. Особени проблеми от тук нататък ще виждаме с резерва на Българската армия. Смяя да твърдя, че няма никаква приемственост във военната експертиза. 2002-2005 година в Генералния щаб тогава, а сега- Щаба на отбраната, се работеше по изграждане на Национална гвардия като последна степен на Териториалния армейски резерв. Виждаме, че при всяка политическа смяна и при всеки нов министър се почва всичко отначало. На нас са ни необходими преди всичко стратегически лидери. Като се вземе решение в дългосрочен план, това решение да се изпълнява. Благодаря.

Доцев: Благодаря. Други желаещи? Заповядайте, господине.

Полк. (о.р.) Бузеков, зам.- председател на Управителния съвет на Съюза на офицерите от резерва „Атлантик“. Уважаеми г-н Иванов, уважаеми дами и господа, аз ще предложа на Вашето внимание предложението на Управителния съвет на Съюза. Това не е лично мое становище, но тъй като то е изпратено още около 9ч., тази сутрин на Вашия сайт, ще направя едно встъпление в друго чисто технологично, или както казват някои- процедурно предложение. Темите, г-н Доцев, бяха, поне за нас, известни вчера около обяд на сайта: defencepolicy.bg, което е един твърде късен период за организация, която разработва документ, която съгласува между членовете на Управителния съвет, която не може да реагира достатъчно. Оказа се по мое мнение, че това не се отнася само за нас, когато прочетохме, че на 16.04 ще бъде проведено по тези теми. Доста от хората интерпретират на място. Ако е възможно подтемите в модула да бъдат обявявани по-рано, което да позволи хората да се подготвят по- задълбочено и цялата тази дискусия да е с по-голям резултат. С оглед времето, което загубих, само ще започна с това, че всеки може да го прочете вече на сайта- първата част на нашето предложение представлява оценка за сигурността на съвременния свят. След 12:58 ч. вчера, бостанско време, за съжаление тези неща се потвърдиха. В този несигурен свят би следвало да се спазват следните изисквания или следните направления. Ще зачета само тези, които вече бяха споменати, с идея да бъде акцентирано върху тях. Повече от една организация или представител считат така, т.е заслужават на тях да се обърне внимание. Едното от тях е интегриране на националните отбранителни технологични бази за по-ефективно участие в изграждането и поддържането на модерни национални и съюзни отбранителни способности. Ние сме атлантици, г-н ген. Танев. Ние също слагаме първо националните способности. Колегата до Вас също подкрепи тази тема, по която вече 3 организации са първо националните, а след това съюзни отбранителни способности. Г-н Колев, за Вас, ангажираност на гражданското общество и колегите отясно към Националната и колективна сигурност на отбраната. Благодаря за Вашия ангажимент, подкрепяме Ви, записали сме го като направление и като предложение за съвместна работа. Ще прочета само тези, които се повтарят, тъй като са доста. Колегата, който е представител от Военна академия, спомена и акцентира върху специализация на Българската армия в роли, мисии и по географски региони. Не може да се обучава изобщо. Едно е в Косово, друго е в Афганистан, съвсем

различно е умение, екипировка. За умението да се борови с нея и с оръжие се изисква специализация. Колегата Тенчев току-що говори за подреждане и групиране на програмите за изследване и развитие или изобщо на програмите за това прескачане, за прекъсване на връзката и експертизата, за това започване отново. Това е сигнал, който се повтаря, потретва. Все пак ще прочета нещо, което считам, че би било достойно да го прочетем до края. За България е важно да съхрани малкото базови способности, които са останали, да ги приведе в оперативна готовност и модернизация. Малко са възможностите на България. Това беше казано по друг начин. Но не да продължаваме да се рушим, трябва да спрем най-после. Трябва да приведат, където е необходимо и постепенно да започне да придобива технологично, по-съвременно въоръжение, където е възможно-самостоятелно, а в останалите случаи- съвместно, с други държави. Страната в краткосрочен план трябва да стабилизира отбранителните си разходи на ниво, не по ниско от 1,5 % от БВП. Написали сме го, тъй като имаме сигнали, че може да паднем и под този процент. Да ги повишим в средносрочен план до 1,8% и в дългосрочен план да ги приведем не по-ниско от 2 % от БВП, т.е критерият на НАТО. Това е нужно поради нарасналите необходими от по-високите инвестиционни разходи свързани със замяна на морално остарялата бойна техника и въоръжение на Българската армия. Управителният съвет счита, че съкращенията в личния състав на бойните поделения, както и на цели поделения, говорим за бойни поделения, следва да се прекратят. През изминалата година бяха освободени около 2400 човека, но останаха големите щабове. Пирамидата стана не делва, а амфора, тъй като такива съкращения досега не доведоха до реинвестиране на спестените средства в отбранителните проекти. Съхраняване на личния състав, г-н Василев. Написано е вече, тъй като аз съм по следващата тема основен разработчик. Такива, които са учили в чужбина, няма да я представят, Васко Данов ще я представи, аз просто ще бъда зает в понеделник. Учили в чужбина, придобили опит, получили награди. Има парадоксални- от 80-100 човека, участвали от дадена специалност в Ирак, един получил само награда, забравен българин. Онези, нашите съюзници, със сигурност са го завели и чакат неговото развитие. Много често подобни хора напускат не само армията, но и страната, с което губим всякакъв вид ресурси, административни, боен опит, финансови, защото той е обучаван. Аз не зная дали нашите, отличили се в мисии в чужбина, наградени от съюзниците лица, някой ги води. И последно, г-н Доцев, важен елемент от

цялостната политика за сигурност и отбрана е извършването на промяна в прилаганата кадрова политика, което обаче ще бъде тема за дискусия на следващото заседание. Благодарим Ви за вниманието. От Управителния съвет. Тъй като няма как да има модерна политика за сигурност без съвременна кадрова политика. От една страна е техниката, от друга- хората. Благодаря. Завърших.

Доцев: И аз благодаря. Други желаещи? Заповядайте.

Колев: Аз само искам да направя едно допълнение, че повишаването на бюджета за отбрана може да се увеличи не само чрез процента, а чрез повишаване на производството. Тук трябва по две пътеки да бягаме. Едната да бъде увеличаване на процента, но трябва да притискаме и цялото ръководство на страната да увеличава производството, а това може да стане след като се осигурят евтини кредити за хората и се обърнат към дребния и средния производител.

Доцев: Заповядайте.

Петър Велчев: Много се извинявам, наложи ми се да изляза. Разбрах от колегата, че има голям проблем срещу наборната армия. Съгласен съм, че няма връщане назад и че говорим за носталгия. Говорим за неща дали ние да имаме армия, да имаме национална сигурност. Тези, които говорят за носталгия явно не са наясно за какво говорим, какъв е смесеният тип армия и какъв би трябвало да бъде и какви ние трябва да имаме. Тъй като тук са раздадени едни материали, нека си прочетем първа страница, нека видим ние какво е казал един от американските изследователи- Уилям Пфаф и един ген., който е бил в Афганистан. Това е на втора страница, големият абзац. Прочетете си ги. Ние случайни неща не говорим. Съжалявам, че го казвам и наистина, ако искаме да имаме държава, защото ние в този момент, аз винаги съм казвал, че от 23 години такова чудо няма. Трябва да мислим в тази посока. Който мисли в обратната- да продължаваме да имаме кадрова, повярвайте ми, няма да стане. Кадровият войник е най-скъпият войник. Това чудо може да си го позволи една добре икономически стояща държава, богата държава. Ние не сме такива. Ние си унищожихме нещата. Мога да кажа защо и по какви причини, но това не е в момента тема на разговор. Така че, скъпи приятели, наистина трябва да се върнем към някои неща и наистина трябва да направим така, че младежите, които идват, защото онзи

ден на Конгреса на Съюза на офицерите и сержантите от запаса, много от хората казаха, че наистина трябва да се връщаме нататък, защото ние изпускаме младежите. Съжалявам, че съм толкова упорит в тази посока, ние сме били против премахването на този начин. Нека да се махне всичко лошо, което е било, но е хубаво да си бяхме оставили основата и да си надграждаме и съответно трябва това нещо не да е 2007, а 2014 година, доколкото си спомням, да стане постепенно и нещата щяха да отидат към този тип армия - смесеният тип. На нас в геостратегическо и каквото и да е. Съжалявам, че го казвам като военноинвалид и неескперт. Там трябва да го мислим и който мисли обратно, ще ме прощава. Извинявайте.

Доцев: Аз също благодаря. И мисля с това ще ми разрешите да кажа две думи по отношение на моята задача. Тя беше да се даде възможност да чуем мнението по две и повече гледни точки по този въпрос. То е и един добър преход към следващата дискусия, която е също по кадровата политика. Не затварям нито едно от мненията. Такъв е и апелът ми. Една от целите на Съвета е да търсим общите точки, там, където можем да сближаваме позициите и градивно да вървим напред, както каза и Бузек. С тези няколко думи, ако не възразявате да Ви благодаря от мое име за сътрудничеството на моята нелека роля на модератор на тези 5 теми, по които аз лично бих могъл да разсъждавам седмици. Ако няма никакъв "burning issue", въпрос, който не търпи никакво отлагане, какъвто не виждам, да дам думата... Да?

Колев: От цивилната листа, така да се каже, ще имаме ли достъп до Министерството на отбраната и към кого трябва да се обърнем, за да получим разрешение, за да влезем все пак. Мисля, че би било редно да имаме някакъв достъп.

Доцев: Разбрах. Това също е въпрос, който можем да включим в едни заключителни думи. Давам думата на г-н Иванов за заключителни думи на това заседание.

Иванов: Аз от свое име също искам да благодаря за участието на всички. Мисля, че се получи една добра дискусия. Бяха направени много интересни предложения. Всички ще имат възможност допълнително да представят становище по електронен път, а тези становища или по-точно предложения за становища, които сега ще бъдат подложени, разбира се - на гласуване по реда, който е определен в Правилника. Радвам се, че успяхме

да се дисциплинираме и да говорим предимно по темата, по темите от дневен ред. Затова спомогнахте най-вече Вие като участници. По въпроса, който г-н Колев зададе накрая, достъпът до сградата на Министерството на отбраната е строго регламентиран и по определени причини би могло да се влезе там. Това е работа на Комендантството. И така още веднъж искам да Ви благодаря за участието и деловия тон. Очакваме Ви на следващата дискусия.